

BROSZURA INFORMACYJNA DLA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH MIEJSCAMI KULTU RELIGIJNEGO

„Im więcej wiemy, tym lepiej zapobiegamy różnego rodzaju zagrożeniom i incydentom terrorystycznym, które mogą wystąpić w miejscach kultu religijnego (łącznie z atakami bronią chemiczną, biologiczną i radiologiczną), lepiej chronimy się przed takimi zagrożeniami oraz właściwiej reagujemy w razie ich wystąpienia.”

Projekt jest finansowany z Funduszu Bezpieczeństwa
Wewnętrznej Unii Europejskiej – Policja.
Umowa o przyznanie grantu nr 101034230 – ProSPeReS
prosperes.eu

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Materiał opublikowany w ramach projektu międzynarodowego
współfinansowanego ze środków programu
Ministra Edukacji i Nauki pn. „PMW” w latach 2021 – 2023;
umowa nr 5184/ISFPolice/2021/2.

Wstęp

Miejsca kultu religijnego są uważane za szczególnie narażone na ataki ze względu na ich łatwą dostępność oraz stosowanie ograniczonej liczby środków bezpieczeństwa.

Projekt ProSPeReS ma na celu zwiększenie poziomu ochrony w miejscach kultu, zachowując przy tym równowagę pomiędzy zastosowanymi środkami bezpieczeństwa a otwartym charakterem obiektu sakralnego. Poziom ochrony można podnieść, zapewniając współpracę pomiędzy podmiotami prowadzącymi miejsca kultu religijnego a służbami publicznymi i specjalistami ds. bezpieczeństwa, poprzez dokonanie oceny ryzyka dla danego miejsca, zwiększenie świadomości społecznej (zwłaszcza głównych beneficjentów – duchowieństwa i wiernych) oraz opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu ochrony.

Proponowany system ochrony obejmuje procedury, zabezpieczenie techniczne oraz wzory dokumentów – szablony prowadzenia analiz i sprawdzeń obiektu (w tym narzędzie do oceny podatności na zagrożenia opracowanego na podstawie narzędzia przygotowanego przez DG HOME „EU Vulnerability Assessment Tool”). Ważnym uzupełnieniem będą szkolenia (w tym e-learning z wykorzystaniem rzeczywistości wirtualnej), wzbogacone o materiały edukacyjne

oraz rekomendacje dotyczące środków bezpieczeństwa przewidzianych dla wszystkich etapów sytuacji nagłej, a także wzorcowy plan bezpieczeństwa z zestawem zaleceń na potrzeby zgromadzeń religijnych organizowanych w budynkach i na zewnątrz. Wzorcowy plan bezpieczeństwa przedstawia najbardziej skuteczne metody współpracy pomiędzy władzami i służbami publicznymi, liderami religijnymi, instytucjami religijnymi, specjalistami ds. bezpieczeństwa oraz społecznością wiernych. Efektywna komunikacja to zasadniczy element służący zbudowaniu solidnej platformy do przedstawiania potrzeb, oczekiwań i najlepszych praktyk, a także do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem w zakresie stosowanych rozwiązań technologicznych i innych niż technologiczne oraz istniejących bądź opracowywanych innowacji z obszaru bezpieczeństwa publicznego i ochrony.

Dobra organizacja dostępu do miejsca kultu religijnego, a także szybka i skuteczna reakcja personelu mogą zapewniać lepszą ochronę i potencjalnie uratować ludzkie życie.

Ten przewodnik stanowi część podnoszącej świadomość kampanii w ramach unijnego projektu ProSPeReS, któremu towarzyszy motto:

“Lepiej to wiedzieć.”

ZASTRZEŻENIE

Niniejsza broszura nie zastępuje obowiązujących uregulowań prawnych. Jej celem jest przekazanie praktycznych rad. Przedstawiona tu treść reprezentuje jedynie punkt widzenia jej autora, który jest za nią całkowicie i wyłącznie odpowiedzialny. Komisja Europejska nie ponosi żadnej odpowiedzialności w związku z ewentualnym wykorzystaniem zawartych tu informacji.

Zapewnienie wspólnego bezpieczeństwa opiera się na 5 filarach:

- zapobieganie polegające na kompleksowym przygotowaniu i właściwej organizacji,
- ochrona (fizyczna i zabezpieczenia techniczne a także, rozwiązania architektoniczne) w celu zmniejszenia podatności na zagrożenia,
- wykrywanie zagrożeń,
- reagowanie na zagrożenia,
- minimalizowanie skutków ataków terrorystycznych.

Proces związany z ochroną ludzi w miejscach kultu religijnego i podczas dużych zgromadzeń stanowi część instytucjonalnego mechanizmu, który można wzmacniać na poziomie lokalnym poprzez wzajemną współpracę służącą poprawie skuteczności działań w zakresie bezpieczeństwa.

Kiedy są organizowane wydarzenia i uroczystości religijne?

Wydarzenia i uroczystości religijne mogą być organizowane w okresie świąt lub w każdym innym czasie i co do zasady, są dozwolone.

Właściwe władze lokalne mogą wspierać, odpowiednio zmieniać lub ograniczać organizację wydarzeń i uroczystości religijnych zależnie od warunków bezpieczeństwa, w oparciu o odpowiednie regulacje prawne.

W przypadku lokalnych ataków lub bardzo wysokiego ryzyka wystąpienia zagrożenia odpowiednie władze mogą zabronić organizowania wydarzeń religijnych i dużych zgromadzeń, jedynie na podstawie obowiązującego prawa.

6 elementów, które pomagają chronić miejsca kultu

1. Promowanie w społeczności zrozumienia kwestii związanych z bezpieczeństwem

Definicja bezpieczeństwa

Według Abrahama Masłowa „jedną z fundamentalnych ludzkich potrzeb jest potrzeba poczucia bezpieczeństwa” – każda osoba musi czuć się bezpieczna, żeby móc realizować pozostałe swoje potrzeby.

Bezpieczeństwo można rozumieć jako stan bycia bezpiecznym, wolnym od ryzyka zranienia lub śmierci. Bezpieczeństwo to także wiedza, jak reagować w sytuacji zagrożenia. Wierni chcą mieć pewność, że są bezpieczni w swojej własnej społeczności.

Polityka bezpieczeństwa wspólnoty religijnej

Bezpieczeństwo wspólnoty zdecydowanie nie oznacza jedynie bliskiej współpracy policji z lokalną społecznością (zgodnie z koncepcją *community policing*) oraz egzekwowania prawa. Bezpieczeństwo wspólnoty religijnej wymaga, aby każdy jej członek odgrywał ważną rolę w zapewnianiu zarówno swojego bezpieczeństwa, jak i bezpieczeństwa innych. Udział wspólnoty oraz wysoki poziom współpracy pomiędzy rządem a organizacjami pozarządowymi to podstawowe czynniki sukcesu w zakresie zapewniania bezpieczeństwa..

Sukces wymaga mobilizacji lokalnych podmiotów zainteresowanych (interesariuszy).

Kto jest podmiotem zainteresowanym w zakresie bezpieczeństwa w miejscach kultu religijnego?

Podmiotem zainteresowanym jest każdy, kto reprezentuje grupę lub stowarzyszenie / związek mające wspólne interesy. Zatem podmiotem zainteresowanym może być:

- duchowny, imam, rabin;
- pracownicy lub wyznawcy;
- członkowie danej wspólnoty / społeczności;
- wspólnoty i społeczności mieszkańców z terenów w pobliżu miejsca kultu;
- lokalne władze samorządowe;
- jednostki administracji centralnej.

Dlaczego ustanowienie dobrej komunikacji pomiędzy licznymi interesariuszami oraz dobrej współpracy w ramach wspólnoty to ważne czynniki zwiększania bezpieczeństwa w miejscach kultu religijnego?

Ze względu na zaistniałe w przeszłości szkody społeczne spowodowane atakami terrorystycznymi oraz innymi przestępstwami i aktami przemocy skierowanymi przeciwko miejscom kultu religijnego, ludzie zdali sobie sprawę, że wzrosła rola poszczególnych osób oraz lokalnych organizacji, wraz ze związkami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i innymi, w zapobieganiu konsekwencjom takich zdarzeń oraz ich ograniczaniu. Odnosi się to w szczególności do społeczeństw demokratycznych. Dlatego dokonuje się systematyczne przesunięcie w ramach paradygmatów i map mentalnych w społeczeństwie. Poszczególne osoby stają się bardziej wyedukowane, przeszkolone i świadome. Zdają sobie sprawę, że jakość i standardy ich życia, w tym poziom bezpieczeństwa, coraz bardziej zależą od ich własnej inicjatywy.

W jaki sposób poprawić bezpieczeństwo

1. **Poznaj** charakter i historię zagrożeń, które dotyczą wspólnot religijnych i miejsc kultu. Bądź świadomy tego, co mówią i robią ekstremiści w społeczeństwie, zwłaszcza na poziomie lokalnym.
2. **Nawiąż** relację z władzami lokalnymi, w tym z policją i strażą pożarną, aby omówić potencjalne zagrożenia i swoje obawy związane z bezpieczeństwem, a także wspólnie przemyśleć możliwe rozwiązania. Informuj lokalne władze o wszelkich podejrzanym działaniach i zdarzeniach, które wzbudziły zaniepokojenie w twojej społeczności. Należy przedyskutować i omówić z nimi plany i procedury postępowania w sytuacjach nagłych, tak aby uwzględnić i ująć procedury reagowania takich służb w razie sytuacji nagłej w miejscu kultu religijnego.
3. **Utwórz** lokalne partnerstwo dla bezpieczeństwa obejmujące sąsiednie nieruchomości i mieszkańców. Może ono stanowić forum do budowy pozytywnych relacji sąsiedzkich, jednocześnie promując współpracę w ramach społeczności mającą na celu zwiększanie świadomości w zakresie bezpieczeństwa okolicznych mieszkańców.
4. **Przeprowadź** ocenę podatności na zagrożenia, aby być na bieżąco ze zmieniającym się charakterem zagrożeń, uwzględniając warunki lokalne oraz wykorzystując dobre praktyki i nowo powstałe technologie, aby opracować skuteczne środki ochrony.
5. **Zaangażuj** osoby ze swojej wspólnoty religijnej, które mają doświadczenie i przeszkolenie w sektorze bezpieczeństwa, na przykład w służbach policyjnych wojskowych lub ratowniczych, rekrutując je jako wolontariuszy i wykorzystując do wsparcia zastosowanych środków bezpieczeństwa w ramach „zespołu witającego” (welcome team).
6. **Przygotuj** plany dla różnego rodzaju zagrożeń bezpieczeństwa. Plan bezpieczeństwa, który ustanawia klarowne procedury w odniesieniu do różnych scenariuszy, ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego zabezpieczenia miejsc kultu religijnego. Plany powinny obejmować sytuację bezpośredniego ataku na miejsce kultu z aktywnym zagrożeniem (np. bronią palną lub sieczną), ale należy też przygotować plan na wypadek zagrożenia pośredniego (np. atak na pobliskie miejsce, lokalne zamieszki / protesty społeczne). Trzeba także wziąć pod uwagę możliwość konfliktów wśród uczestników oraz zdarzeń, których podłożem mogą być sprawy rodzinne czy też związane ze zdrowiem psychicznym.
7. **Przedstaw** plany postępowania w sytuacjach nagłych członkom swojej wspólnoty. Zadbaj o to, aby członkowie wspólnoty wiedzieli, że istnieją plany mające zapewnić im bezpieczeństwo w sytuacji kryzysowej. Powinni wiedzieć, w jaki sposób należy zgłaszać niepokojące kwestie dotyczące bezpieczeństwa, a także jak reagować w sytuacji nagłej, gdy przebywają w miejscu kultu religijnego. Powinien istnieć plan powiadamiania, aby wierni i goście wiedzieli, jak postępować w razie wystąpienia sytuacji nagłej.
8. **Przeszkól** „zespół powitalny” (welcome team) złożony z wolontariuszy aby wzmocnić środki bezpieczeństwa poprzez zapewnienie współpracy z personelem bezpieczeństwa podczas sytuacji nagłej. Takiemu zespołowi należy przypisać jasno określone role i obowiązki na wypadek wystąpienia sytuacji nagłej, a także przeszkolić go w tym zakresie, tak aby był pomocny we wdrażaniu planów i procedur postępowania w sytuacjach nagłych oraz przy udzielaniu pierwszej pomocy w razie takiej potrzeby.
9. **Wyposaź** „zespół powitalny” w przenośny radiowy sprzęt nadawczo-odbiorczy, aby mógł się skutecznie komunikować ze sobą oraz z zespołem bezpieczeństwa w miejscu kultu w trakcie trwania sytuacji nagłej.
10. **Zainstaluj** kamery monitoringu oraz system alarmowy, aby wzmocniły podstawowe środki bezpieczeństwa i działały odstraszająco. Zadbaj o środki bezpieczeństwa umożliwiające skuteczne zamknięcie i zabezpieczenie wszystkich drzwi i okien. Rozważ instalację systemu kontroli dostępu, aby kontrolować lub ograniczyć dostęp do istotnych obszarów miejsca kultu.

Zastosuj podejście holistyczne i dokonaj przeglądu istniejącego kompleksowego systemu ochrony fizycznej obiektu, który ma odstraszać potencjalnych intruzów, monitorować teren i powiadamiać władze, tak aby zapewniać bezpieczeństwo ośrodka religijnego i wspólnoty wiernych.

11. **Rozmieść** apteczki pierwszej pomocy, niezbędny sprzęt ochrony osobistej (PPE), defibrylator (AED) i inne urządzenia ratownicze w miejscach łatwo dostępnych dla „zespołu powitalnego” oraz personelu bezpieczeństwa w razie wystąpienia sytuacji nagłej.
12. **Przeprowadź** ćwiczenia, aby przetestować i utrwalić plany postępowania w sytuacjach nagłych. Personel bezpieczeństwa i wolontariusze powinni wziąć wspólnie udział przynajmniej w jednym ćwiczeniu, aby ujednolicić poziom szkolenia. Jeżeli to możliwe, należy zorganizować ćwiczenia wraz z władzami lokalnymi, aby objąć szkoleniem i wypróbować w praktyce także ich postępowanie w sytuacji nagłej.

Przykład automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED)

Rafał Kowalczyk based on © tpap8228, © Iakov Kalinin, Adobe Stock

6 elementów, które pomagają chronić miejsca kultu

2. Jak przeprowadzić ocenę podatności na zagrożenia i poziomu ryzyka

Definicja

Ocena podatności na zagrożenia i poziomu ryzyka to proces określania, rozpoznawania, klasyfikowania oraz priorytetyzacji podatności na ataki wynikającej z kilku czynników, na przykład ze zgromadzenia w jednym miejscu dużej liczby osób w połączeniu z brakiem środków bezpieczeństwa.

Cel

Zastosowanie oceny podatności na zagrożenia i poziomu ryzyka ma na celu wprowadzenie solidnego podejścia metodologicznego, pomocnego w późniejszym określeniu najważniejszych potrzeb i wymogów w zakresie zwiększenia poziomu ochrony w miejscu kultu. Kompleksowa ocena podatności i/lub ryzyka wraz z programem zarządzania ryzykiem (na przykład zgodnym z wytycznymi ISO 31000:2018 dotyczącymi zarządzania ryzykiem) mogą pomóc podmiotom zainteresowanym poprawić ochronę ich przestrzeni (publicznej) poprzez zastosowanie adekwatnych środków i procedur bezpieczeństwa w oparciu o świadome decyzje.

Co należy zrobić

- Określ wszystkie zainteresowane podmioty, które można zaangażować w ochronę miejsca kultu (kościół, klasztor, sanktuarium, synagogi, meczetu etc).
- Zorganizuj warsztat dotyczący oceny podatności, tworząc grupę roboczą złożoną z ekspertów. Przykładowymi uczestnikami mogą być osoby ze służb policyjnych oraz ratowniczych, personel służb miejskich, organizacje pozarządowe reprezentujące obywateli, przedstawiciele lokalnego handlu, planiści miejsca, dostawcy rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa itp.

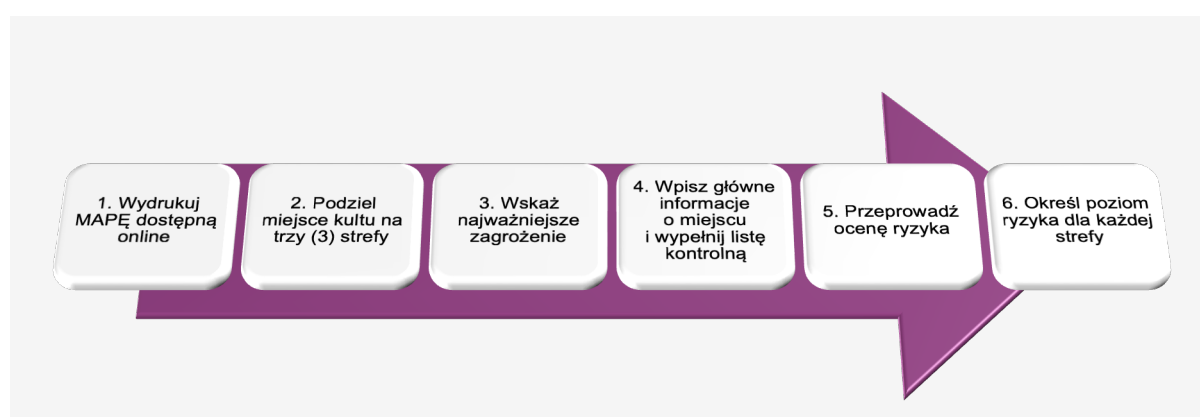
Bardzo ważne jest, żeby przed warsztatem zebrać wszystkie ogólne informacje na temat miejsca kultu i jego funkcjonowania oraz udostępnić je z wyprzedzeniem uczestnikom warsztatu. Informacje te mogą obejmować:

- Opis otoczenia miejsca kultu (drogi dojazdowe, środki transportu, służby ratownicze, dzielnica) oraz celu jego istnienia.
- Opis codziennych aktywności w miejscu kultu.
- Opis działań podczas dużych wydarzeń oraz obszaru, który obejmują.
- Opis infrastruktury w miejscu kultu, włącznie z najważniejszymi jej funkcjami, w tym wiedzę o obszarze wstępu: o rozmieszczeniu budynków, zagospodarowaniu przestrzeni, drogach i wyjściach ewakuacyjnych.
- Dostarczenie map, schematów i rysunków architektonicznych najważniejszych budynków (np. kościoła).
- Stosowane codziennie środki i procedury bezpieczeństwa, oraz w sytuacjach wymagających obecność służb policyjnych i ratowniczych.
- Wskazanie punktów największych skupisk uczestników („gorących obszarów”, tj. miejsc najbardziej zatłoczonych).
- Przedstawienie incydentów bezpieczeństwa w miejscu kultu mających miejsce w przeszłości.

Narzędzie do oceny podatności na zagrożenia

Narzędzie oceny podatności w ramach projektu ProSPeReS – wersję uproszczoną (VAT Lite) można zastosować do dokonania szybkiego przeglądu miejsca kultu religijnego w celu określenia ogólnego poziomu ryzyka (i zaproponowania środków zaradczych, takich jak udoskonalone środki bezpieczeństwa lub innowacyjne rozwiązania społeczne przeciwdziałające możliwym zagrożeniom) w odniesieniu do podanych poniżej jego rodzajów. Odnosząc się do bezpieczeństwa miejsca dostępnego publicznie, w niektórych przypadkach przeprowadzenie oceny ryzyka może wydawać się bardzo trudnym zadaniem. Narzędzie ProSPeReS VAT Lite ma pomóc miejscom kultu religijnego, sprawiając, że proces oceny ryzyka będzie łatwiejszy do przeprowadzenia. Jeżeli po ocenie sytuacji za pomocą formularzy VAT Lite widzimy, że poziom ryzyka jest wyższy niż średni, zaleca się kontakt z lokalnymi władzami, przede wszystkim z Policją, aby omówić przeprowadzenie przez ekspertów bardziej szczegółowej oceny ryzyka.

Wstępne przedstawienie narzędzia VAT Lite

Przykład „Szablону zapisu B” w VAT Lite

MAIN SITE INFORMATION - COUNT THE RISK

Name of place / address
Description, what is the place of activity
When to call in case of emergency
Date of assessment

Area	Findings	Risk Level	Score
Zone 1	Are there any security measures for the visitors in place (e.g. entry machines, metal detector gates etc.)?	Yes/No	
	Is the place of worship in use? If not, please answer "No".	Yes/No	
	Are there locking mechanisms, bars or other materials (e.g. impact-resistant window films or reinforced glass) on the windows to prevent break-ins or dangerous items thrown into the building?	Yes/No	
	Do you have a CCTV system installed for monitoring the area within the building where people gather?	Yes/No	
	Are there any security cameras installed for monitoring the area within the building where people gather?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
Zone 2	Are there any security measures for the visitors in place (e.g. entry machines, metal detector gates etc.)?	Yes/No	
	Is the place of worship in use? If not, please answer "No".	Yes/No	
	Are there locking mechanisms, bars or other materials (e.g. impact-resistant window films or reinforced glass) on the windows to prevent break-ins or dangerous items thrown into the building?	Yes/No	
	Do you have a CCTV system installed for monitoring the area within the building where people gather?	Yes/No	
	Are there any security cameras installed for monitoring the area within the building where people gather?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
Zone 3	Are there any security measures for the visitors in place (e.g. entry machines, metal detector gates etc.)?	Yes/No	
	Is the place of worship in use? If not, please answer "No".	Yes/No	
	Are there locking mechanisms, bars or other materials (e.g. impact-resistant window films or reinforced glass) on the windows to prevent break-ins or dangerous items thrown into the building?	Yes/No	
	Do you have a CCTV system installed for monitoring the area within the building where people gather?	Yes/No	
	Are there any security cameras installed for monitoring the area within the building where people gather?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	
	Do you have a fire alarm in place that is connected to the police or a private security provider?	Yes/No	

POINTS

* The scores of the questions reflect the implementation complexity/difficulty of possible security measures.

6 elementów, które pomagają chronić miejsca kultu

3. Jak identyfikować czynniki wskazujące na terroryzm

Na co zwracać uwagę?

- Zachowania sugerujące „wrogie rozpoznanie” (*hostile reconnaissance*) – może to oznaczać nadmierne zainteresowanie środkami bezpieczeństwa i organizacją miejsca kultu, przedłużającą się obserwację wchodzących i wychodzących ludzi lub wjeżdżających i wyjeżdżających pojazdów, robienie zdjęć i filmów, podejrzanе auta (z pasażerami lub bez) albo podejrzaną osobę pozostającą w tym samym miejscu przez długi czas. Inne czynniki to groźby ustne, pisemne i anonimowe telefony.
- Niezwykły na daną porę roku strój – może on służyć ukryciu tożsamości noszącej go osoby albo schowaniu tego, co ta osoba ma ze sobą.
- Pojazdy zaparkowane przy budynku w niedozwolonym miejscu – na przykład w miejscu zastrzeżonym lub niezgodnie z miejscowymi przepisami.
- Podwykonawcy, pracownicy firm dostawczych lub inne osoby powiązane zawodowo z miejscem kultu działający poza swoimi standardowymi rolami i obowiązkami – może to obejmować niespodziewane przesyłki, obecność tych osób w czasie innym niż zwyczajowe godziny ich pracy lub w miejscu, w jakim zazwyczaj nie przebywają.
- Porzucone torby i podejrzanе przedmioty lub paczki.

Rafał Kowalczyk based on © pigprox, Adobe Stock

6 elementów, które pomagają chronić miejsca kultu

4. Jak rozpoznawać symptomy podatności osób na radykalizację postaw

Czynniki ryzyka wynikają ze środowiska fizycznego i społecznego, w którym dochodzi do przestępstwa, ale mogą też powstawać na poziomie poszczególnych osób. Osobowe Czynniki ryzyka wynikają ze środowiska fizycznego i społecznego, w którym dochodzi do przestępstwa, jak również mogą powstawać na poziomie poszczególnych osób. Indywidualne czynniki ryzyka rozwijają się poprzez procesy wewnętrzne skutkując radykalizacją postaw danej osoby.

Osoby o radykalnych poglądach mogą również stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego w miejscu kultu. W Europie doświadczano poważnych ataków dokonywanych przez terrorystów działających w pojedynkę.

Postawa, w której osoba zaczyna **dogłębnie angażować się w sposób myślenia typu „my kontra oni”**, może sygnalizować początek procesu się procesu radykalizacji.

Istotne jest zwłaszcza to, że konsekwencją takiego antagonistycznego myślenia (postrzegania społeczeństwa na zasadzie „my kontra oni”) może być uznanie „innych” za wrogów. Na gruncie religii nieodróżnianie poszczególnych osób od duchowości religijnej grozi patrzaniem na nie tylko jak na przedstawicieli danego wyznania, bez dostrzegania w nich ludzi.

Osobowe czynniki ryzyka często obejmują:

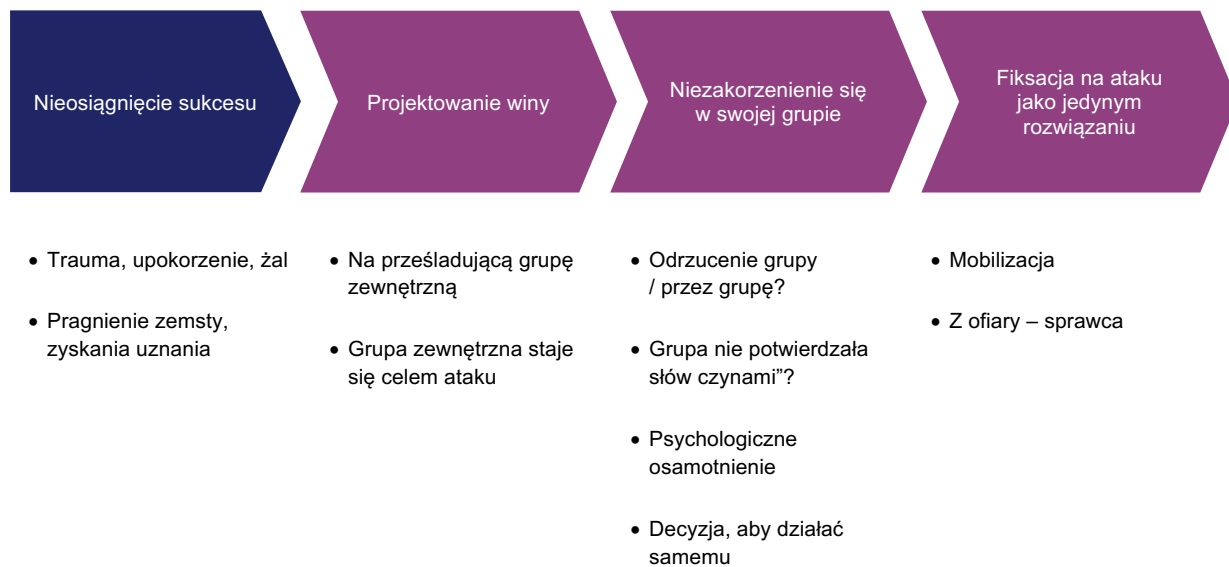
- **brak kompetencji społecznych,**
- **narcystyczne zaburzenia osobowości,**
- **skłonności samobójcze i inne.**

Jednak nie każda osoba o poglądach ekstremistycznych i określonych cechach osobowości posuwa się do aktywnego działania w oparciu o swoje poglądy.

Sieć Upowszechniania Wiedzy o Radykalizacji Postaw przy Komisji Europejskiej (The EU Commission's Radicalisation Awareness Network (RAN) podaje w swoim raporcie dotyczącym sprawców działających w pojedynkę, że ocena ryzyka, czy samotny sprawca przygotowuje się do ataku, wymaga stwierdzenia **występowania lub niewystępowania zachowań progowych** wyznaczających pozycję danej osoby na „drodze sprawcy działającego w pojedynkę” do przeprowadzenia ataku¹. Przekazanie poniższych informacji, według unijnej sieci RAN, umożliwi rozpoznanie wzorców zachowań.

¹ Unia Europejska (2021). *Lone Actors as a Challenge for P/CVE* [Sprawcy działający w pojedynkę jako wyzwanie dla P/CVE]. Pobrano 11 kwietnia 2022 r. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files/2021-10/ran_lone_actors_as_challenge_for_pcve_july_2021_en.pdf

Droga samotnego sprawcy

Zamiar popełnienia czynu

- Zamiana z ofiary w sprawcę
- Zdecydowane przekonania
- Zerwanie więzi z rodziną i przyjaciółmi
- Głoszenie swoich przekonań zastępuje dialog
- Utrata poczucia humoru i zdolności do współczucia
- Rozpoczyna się planowanie ataku

6 elementów, które pomagają chronić miejsca kultu

5. Jak zrozumieć oznaki wskazujące na przygotowywanie ataku z wykorzystaniem materiałów niebezpiecznych

Cechą charakterystyczną zdarzeń z użyciem czynników chemicznych, biologicznych, radiacyjnych i nuklearnych (CBRN) jest to, że zastosowanie tych czynników trudno wykryć lub rozpoznać na wczesnym etapie. Wykorzystane do ataku materiały niebezpieczne mogą nie mieć zapachu, koloru ani smaku, dlatego narażenie na nie początkowo może być niewyczuwalne. Istnieją pewne wskazówki świadczące o możliwości wystąpienia zdarzenia z użyciem czynników CBRN:

- Podejrzane urządzenia lub paczki (zwłaszcza z widocznym okablowaniem, pojemnikami ze sprężonym powietrzem, proszkiem lub płynem);
- Tłusta powłoka, proszek lub substancja żelowa na wyeksponowanych powierzchniach;
- Niewyjaśnione/nieuzgodnione wcześniej rozpylenie substancji z góry (z małych samolotów, dronów);
- Specyficzne zapachy o nieustalonym pochodzeniu (gorzkich migdałów, pestek brzoskwini, koszonego siana, ścinanej trawy);
- Przypadki mdłości, trudności z oddychaniem, dezorientacji;
- Objawy medyczne z nieustalonych przyczyn (ból oczu, ból głowy, wymioty, drgawki, poparzenia niezwiązane z wysoką temperaturą, podrażnienie skóry);
- Chore lub martwe zwierzęta w okolicy;
- Nisko sunące chmury lub mgła niezwiązane z aktualną pogodą;
- Kłęby pyłu o nieustalonym pochodzeniu;
- Przywiedłe rośliny.

Zdarzenia z użyciem czynników CBRN można także rozpoznać, gdy dochodzi do omdleń bez ustalonej przyczyny, które należy potraktować według protokołu 1-2-3:

- **1 ofiara** – należy jak zwykle udzielić pierwszej pomocy.
- **2 ofiary** – należy zachować ostrożność i poszukać innych czynników wskazujących na zastosowanie materiałów CBRN.
- **3 ofiary lub więcej** – należy podejrzewać zastosowanie materiałów CBRN, poszukać innych czynników wskazujących na ich zastosowanie oraz i zwrócić się o wskazówki i wsparcie odpowiednich specjalistycznych służb.

Nagła śmierć zwierząt lub zwiędnięcie roślin powinno zdecydowanie wzbudzić twoją czujność

Rafał Kowalczyk based on © Anatoliy Gleb, © Iakov Kalinin, © Mitand73, © humbak, © InputUX Adobe Stock

6 elementów, które pomagają chronić miejsca kultu

6. W jaki sposób zgłaszać potencjalnie istotne informacje lub obawy

W przypadku każdego zagrożenia należy jak najszybciej przekazać informacje właściwym służbom. W razie sytuacji nagłej prawdopodobne jest, że wielu świadków będzie próbowało informować służby ratownicze za pomocą unijnego numeru alarmowego 112 (lub innych lokalnych numerów alarmowych).

Jednak każdy organizator wydarzenia o charakterze religijnym powinien posiadać uzgodniony plan postępowania w sytuacjach nagłych oraz – co jest najlepszym rozwiązaniem – powinien przeprowadzić szkolenie w tym zakresie z udziałem lokalnych służb ratowniczych. Plan powinien wskazywać osoby odpowiedzialne za szybkie i dokładne przekazywanie informacji służbom ratowniczym (np. ksiądz / imam / rabin, kierownik ds. bezpieczeństwa lub wyznaczony „kierownik akcji ratunkowej”). Plan powinien także określać metody i kanały komunikacji służące do przekazywania informacji pomiędzy organizatorami a służbami interwencyjnymi w miejscu kultu w sytuacji nagłej. Plan powinien zwięźle opisywać, w jaki sposób personel i/lub ochotnicy przekazują informacje o zauważonych zagrożeniach lub przypuszczalnej bądź już zaistniałej sytuacji nagłej.

Można wykorzystać strukturę raportu ETHANE [nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich słów], aby w jak najlepszy sposób przekazać dostępne informacje o zaistniałej sytuacji:

Dokładna lokalizacja – precyzyjne określenie miejsca zagrożenia / ataku, części terenu / budynku(-ów), których zagrożenie / atak dotyczy; zgłoszenie, gdzie ostatnio widziano napastników i dokąd się udali

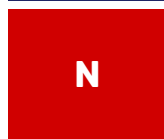
Rodzaj zdarzenia – jaki to rodzaj zdarzenia / zagrożenia / ataku (podejrzana paczka, zagrożenie wybuchem bomby, strzały z broni palnej, atak z użyciem broni ostrej itd.)

Zagrożenia występujące lub przypuszczalne – jakie niebezpieczeństwa występują (możliwe materiały wybuchowe, używana / dostrzeżona broń, przypuszczalne zastosowanie materiałów CBRN itd.), opis osoby (osób) atakujących

Dostęp – drogi, które są bezpieczne (jaki drogi są najlepsze na potrzeby wjazdu / wyjazdu służb ratowniczych (uwzględnij opcje z wszystkich już uzgodnionych planów / planów będących w posiadaniu służb ratowniczych))

Liczba ofiar, rodzaj i powaga obrażeń – ile jest obrażeń i jaki jest ich rodzaj

Służby ratownicze obecne i potrzebne – jakie służby i w jakiej ilości znajdują się na miejscu, a jakie są jeszcze potrzebne i w jakiej liczbie dla danego zagrożenia, niebezpieczeństwa lub konsekwencji sytuacji nagłej

Jeżeli podejrzewa się użycie materiałów CBRN, ważne jest, aby poinformować służby ratownicze także o następujących kwestiach:

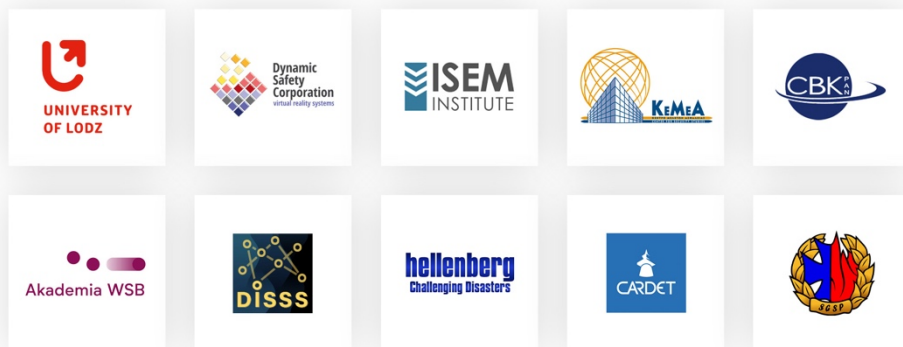
- Dlaczego istnieje podejrzenie zastosowania materiałów CBRN?
- Kto odkrył podejrzany pakunek, przesyłkę lub substancję i jak z nimi postąpiono?
- Jakie warunki pogodowe na miejscu mogłyby wpłynąć na zaistniałą sytuację (np. opady deszczu, kierunek wiatru, temperatura)?
- Czy prawdopodobne jest, że miejsce / budynek / zdarzenie staną się celem ataku?
- Czy dotarły jakieś wiadomości lub informacje wywiadowcze na temat ataku i możliwego użycia materiałów CBRN?

Zagrożenie lub sytuacja nagła mogą wywołać silną reakcję emocjonalną i stres. Osoby przekazujące informacje należy zachęcać do zachowania spokoju podczas przedstawiania sytuacji służbom ratowniczym (lub kierownikowi akcji ratunkowej). Osoby takie powinny podawać dokładne i szczegółowe informacje oraz odpowiadać na pytania najlepiej, jak mogą, i zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą (a także jasno powiedzieć, jeżeli są czegoś niepewne). Jeżeli relacjonują sytuację przez telefon (lub radio), powinny utrzymać połączenie do czasu, aż otrzymają wyraźną wiadomość, że mogą się rozłączyć i zakończyć rozmowę. Następnie powinny wykonać wszystkie polecenia, które otrzymały, i zachować czujność na wypadek, gdyby służby ratownicze lub kierownik akcji ratunkowej ponownie się z nimi skontaktowali, by uzyskać dodatkowe bądź aktualne informacje.

Jeżeli sytuacja się zmieni, należy skontaktować się ze służbami ratowniczymi i przekazać im najnowsze informacje, tak aby służby te mogły zorganizować inne działania lub je zintensyfikować, a także powiadomić personel przeprowadzający interwencję, aby dostosował podejmowane czynności do zmienionych okoliczności.

Konsorcjum ProSPeReS

Eksperti ds. bezpieczeństwa, instytucje badawcze i akademickie zajmujące się bezpieczeństwem,
dostawcy rozwiązań i usług technicznych

Jednostki porządku publicznego

Organizacje wyznaniowe

prosperes.eu

This project is funded by the European Union's
Internal Security Fund – Police under Grant
Agreement No. 101034230 – ProSPeReS